

VERKIEZINGSPROGRAMMA

EEN NIEUW SOCIAAL CONTRACT

MET ALLE APELDOORNERS

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen
op 18 maart 2026 in Apeldoorn. Ingestemd door de Algemene
Ledenvergadering op 12 januari 2026.

nsc
APELDOORN

EEN NIEUW SOCIAAL CONTRACT MET ALLE APELDOORNERS

VERKIEZINGSPROGRAMMA

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart 2026 in Apeldoorn. Ingestemd door de Algemene Ledenvergadering van NSC op 12 januari 2026

Coverfoto: Kleinleugenmors - Attribution-Share Alike 3.0 Netherlands ([licentie](#)).

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1 ONZE MISSIE.....	4
2 STERKE CONTROLLERENDE FUNCTIE	5
3 BURGERBELANG VOOROP	7
4 BETROUWBAAR BESTUUR.....	10
5 WONEN EN BOUWEN	12
6 ZEKER BESTAAN	15
7 VEILIGE, SCHONE EN GOED BEREIKBARE GEMEENTE.....	19
8 GEMEENSCHAP EN LOKALE ECONOMIE	23
9 FINANCIËN	28
10 ONZE BELOFTE.....	30

INLEIDING

Het begrip “sociaal contract” is in de 17de en 18de eeuw ontstaan om de relatie tussen burgers en overheid te duiden. De achterliggende gedachte is dat burgers een deel van hun onbeperkte vrijheid opgeven aan een overheid in ruil voor bescherming, orde en publieke voorzieningen; dit is de ongeschreven ‘contractuele’ afspraak die geldt tussen overheid en burgers. De overheid moet dus zorgen voor bestaanszekerheid zodat burgers zo veel mogelijk kunnen leven zonder angst voor allerlei bedreigingen zoals honger, geweld, dakloosheid en ziekte. Een belangrijke voorwaarde voor bestaanszekerheid is dat de macht van de overheid wordt gecontroleerd en beperkt door burgers.

In ons land wordt de nationale overheid, het kabinet, gecontroleerd en gestuurd door het parlement. In de gemeente wordt het bestuur, dat is het college van burgemeester en wethouders, gestuurd en gecontroleerd door de gemeenteraad. De gemeenteraad stelt de kaders voor beleid, het college voert het beleid uit en de gemeenteraad controleert of dat goed gebeurt.

Belangrijke taken van de gemeentelijke overheid zijn terug te vinden in de Grondwet, met name in artikelen 20 (zorgen voor bestaanszekerheid/sociale zekerheid), 21 (zorgen voor bewoonbaarheid en verbetering van het leefmilieu) en 22 (bevorderen van volksgezondheid, volkshuisvesting en maatschappelijke en culturele ontplooiing).

NSC is opgericht door Pieter Omtzigt met als doel: een overheid die haar grondwettelijke taken naar behoren uitvoert en zich daarbij houdt aan de in de grondwet vastgelegde inrichting van bestuur en controle. In het verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 staat hoe NSC denkt dat doel in de gemeente Apeldoorn te bereiken. Voor onderwerpen die niet expliciet in dit programma zijn opgenomen, sluiten wij aan bij de standpunten en uitgangspunten zoals verwoord in het landelijke partijprogramma "Zorgen voor Zekerheid".

1 ONZE MISSIE

Wij willen het vertrouwen in de gemeentelijke overheid van Apeldoorn stimuleren – en dat begint met goede hulp en een overheid die haar eigen burgers vertrouwt. De gemeente is de bestuurslaag die het dichtst bij de burger staat. Alleen echte invloed van burgers op het gemeentebestuur leidt tot vertrouwen. Wij bewaken de belangen van inwoners en voeren een sterk controlerende rol uit in de gemeenteraad. Transparantie, integriteit en burgerparticipatie staan centraal.

Nieuw Sociaal Contract (NSC) streeft ook in Apeldoorn naar een nieuwe maatschappelijke ordening waarbij de burger in een democratische rechtsstaat richting geeft aan de economische en sociale ontwikkelingen in het fysieke en digitale domein (Artikel 2 van de statuten van de vereniging Nieuw Sociaal Contract).

In deze maatschappelijke ordening draait alles in de eerste plaats om de mensengemeenschap: relaties, gezinnen, familie, straten, buurten en verenigingsleven. Die vormen de basis van het samenleven. Zo zien wij ondernemingen als sociale gemeenschappen en niet als plekken waar enkel winst gemaakt wordt. Bij maatschappelijke instellingen in zorg en onderwijs staat wat NSC betreft niet de prestatie, maar de mens voorop. Zowel in product en dienstverlening als in processen en procedures is medemenselijkheid ons uitgangspunt. Voor de overheid en haar publieke organen geldt dat bij uitstek.

Bij alles dient de gemeente daarom eerst af te wegen welk effect besluiten en systemen hebben op mensen. We beschouwen de democratische rechtsstaat - ook op gemeenteniveau - als het kader dat de overheid bindt aan gemeenschappelijke waarden en in staat stelt om het algemeen belang te dienen.

In de maatschappelijke ordening die wij nastreven, beschermt de overheid burgers tegen de marktexcessen van het kapitalisme. Zij bevordert en zorgt dat alle burgers toegang hebben tot zorg, onderwijs, huisvesting en andere basisbehoeften en stimuleert dat deze basisvoorzieningen in ieder geval ook door maatschappelijke

ondernemingen en groepen burgers zelf verschaft kunnen worden. De gemeente speelt daarin een belangrijke rol.

Betrokkenheid van burgers bij de gemeentelijke lokale democratie vraagt om regelruimte. Dat wil zeggen dat burgers in een wijk of dorp in samenwerking met ambtenaren zelf mogen bepalen hoe ze bepaalde zaken geregeld willen zien. Nieuw Sociaal Contract beschouwt de gemeente niet als uitvoeringsorgaan van het Rijk, maar als een plek waar mensen verantwoordelijkheid kunnen nemen voor hun directe fysieke en sociale omgeving.

Om betekenisvol bij te dragen aan de directe omgeving, zullen we het gesprek over waarden moeten hernemen in het publieke én private domein. Waarden die NSC benadrukt zijn rechtvaardigheid, dienstbaarheid, waarheid, gelijkwaardigheid, naastenliefde en barmhartigheid. Deze waarden liggen voor de toekomst wat NSC betreft ten grondslag aan relaties en verantwoordelijkheden van mensen binnen organisaties - publiek en privaat - en samenwerkingsverbanden.

Is het goede leidend of het systeem? Die vraag gaat over macht en tegenmacht, persoonlijke verantwoordelijkheid en roeping. En die vraag gaat ook over het bewaken van vrijheid om de meerderheid niet in het verkeerde te volgen; ook dát kenmerkt immers de democratische rechtsstaat waar NSC zich hard voor maakt.

2 STERKE CONTROLERENDE FUNCTIE

Sinds de invoering van de Wet dualisering gemeentebestuur in 2002 heeft de gemeenteraad naast een volksvertegenwoordigende taak (zie onderdeel 3 hieronder) ook een kaderstellende en controlerende taak. Het college van B&W daarentegen heeft bestuurlijke en uitvoerende taken. Binnen de door de gemeenteraad gestelde kaders bestuurt het college van B&W de gemeente en de gemeenteraad controleert

vervolgens de wijze waarop het college zijn taken uitvoert. Dit betekent dat sprake moet zijn van een duidelijke afbakening van rollen, wat voor de burger duidelijk inzicht biedt in de feitelijke verhouding tussen actoren binnen het lokale bestuur. Afspraken op het niveau van politieke partijen tussen raadsleden en wethouders van dezelfde partij, buiten het kader van gemeenteraad en college van B&W, moeten zo veel mogelijk worden voorkomen. De dialoog tussen gemeenteraad en wethouders, met erkenning van de verschillende rollen, dient plaats te vinden in de publieke ruimte, om transparantie te bevorderen en ondermijning van de democratische controle te vermijden. We willen een open, eerlijk en helder debat in de gemeenteraad over de voorstellen die voorliggen. Met een open blik naar input die wordt geleverd door insprekers of andere partijen.

Doel: Beter bestuur door heldere en transparante beleidsvorming.

Actiepunten:

- Raadsinformatie beter toegankelijk maken: Verbeteren van de vindbaarheid van informatie over stemgedrag, moties, amendementen en schriftelijke vragen in de gemeenteraad (die op dit moment al openbaar beschikbaar zijn) en deze begrijpelijk maken voor inwoners in plaats van extra overzichten te creëren.
- Slim gebruik van bestaande informatievoorziening: NSC Apeldoorn zet in op het optimaal benutten van bestaande systemen zoals het raadsinformatiesysteem (RIS) en het toekomstige gemeentelijk informatieknooppunt, zodat inwoners en raadsleden eenvoudig toegang hebben tot relevante openbare en niet-openbare informatie.
- Sociaal beleid gebaseerd op feiten: Apeldoorn beschikt over een uitgebreide sociale monitor en CBS-data. NSC wil bestaande informatiesystemen actief

inzetten voor beter onderbouwd sociaal beleid, in plaats van nieuwe, dubbele systemen op te tuigen.

3 BURGERBELANG VOOROP

In lijn met de volksvertegenwoordigende rol van de gemeenteraad vindt NSC het belangrijk om voortdurend met u als burger in contact te zijn. Zo weten we wat er in onze Apeldoornse samenleving speelt en hoe u over bepaalde onderwerpen denkt. Wij willen mogelijkheden bieden om op internet forumdiscussies met lokale politici te voeren. De gemeente bestuurt immers met haar inwoners, niet over of tegen.

Alleen echte invloed van burgers op het gemeentebeleid leidt tot vertrouwen. In armoedebestrijding, sociaal beleid en goede huisvesting draait het niet om mooie verhalen, maar om concrete maatregelen die ook mede door burgers zelf worden ingebracht, gedragen en getoetst. Wij geven maximaal ruimte voor burgerinitiatieven en bedrijven die zich maatschappelijk inzetten. Daarvoor is meer inspraak en meer betrokkenheid nodig, zoals ook voorzien in de Wet versterking participatie op decentraal niveau. De gemeente is er voor haar inwoners, dat betekent dat we niet kiezen voor prestigeprojecten zonder aantoonbaar betekenisvolle verbetering voor de Apeldoornse gemeenschap. Verder is bij het besturen van de gemeente de menselijke maat leidend, niet het protocol.

Doel: Meer invloed van burgers op het bestuur van de gemeente. Goed bestuur kan niet zonder goed burgerschap.

Actiepunten:

- Herstel en versterking van wijk- en dorpsraden: Sterke wijk- en dorpsraden zijn cruciaal voor lokale democratie. NSC Apeldoorn wil structurele ondersteuning

en financiering herstellen en borgen, zodat bewoners op wijk- en dorpsniveau echt invloed kunnen uitoefenen.

- Vroegtijdige wijkbijeenkomsten bij beleid en plannen: NSC wil dat bewoners vroegtijdig worden betrokken bij plannen die hun leefomgeving raken, via goed georganiseerde wijkbijeenkomsten in samenwerking met wijk- en dorpsraden.
- Betere inzet van het bewonerspanel: Apeldoorn beschikt over een bewonerspanel. NSC wil dit panel structureel en onder duidelijke, van tevoren vastgestelde voorwaarden inzetten bij belangrijke thema's zoals veiligheid, dierenwelzijn en ruimtelijke ontwikkeling.
- Heldere participatieregels, ook onder de Omgevingswet: NSC wil de Verordening Participatie gemeente Apeldoorn 2022 kritisch toetsen aan de participatie-eisen uit de Omgevingswet, zodat inwoners van dorpen en wijken weten waar ze aan toe zijn en participatie geen papieren belofte blijft. In principe wil NSC de participatieverordening zo veel mogelijk toepassen op het vaststellen of wijzigen van de omgevingsvisie, het omgevingsplan of een programma als bedoeld in artikel 3.4 van de Omgevingswet.
- Meer inspraak c.q. invloed van burgers over/op prioriteiten in de begroting.
- Instellen van een bindend referendum om voorstellen en/of besluiten die zich daarvoor praktisch lenen weg te stemmen of voorstellen vanuit de burgers vast te leggen.
- Het aantal vereiste handtekeningen voor het houden van een referendum moet omlaag en de fasering van referenda moet eenvoudiger (geen

onderscheid tussen een inleidend en definitief verzoek tot het houden van referenda).

- Aantal vereiste handtekeningen voor het aanbieden van e-petities (nu 6000 handtekeningen / ondersteuning door 0,5% van de Apeldoornse kiesgerechtigden) moet verlaagd worden.
- In de Verordening participatie gemeente Apeldoorn 2022 moet duidelijk uitgewerkt worden onder welke voorwaarden burgers en maatschappelijke partijen de gemeente kunnen uitdagen om taken van het gemeentebestuur over te nemen. Overname van dergelijke taken moet altijd gekoppeld zijn aan een materiële of immateriële verbetering voor de uitvoerende partij(en) in kwestie.
- Het college neemt elk jaar een paragraaf in de begroting op waarin de speerpunten voor participatie in het komend jaar benoemd worden en legt deze paragraaf ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor en neemt elk jaar een paragraaf in het jaarverslag op waarin het college verslag doet van de uitvoering van de Verordening participatie gemeente Apeldoorn 2022 en legt ook deze ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor.
- Het college stelt tweejaarlijks een experimenteerprogramma vast en voert dat uit om de ontwikkeling van participatie in de gemeente te bevorderen en de effecten van nieuwe vormen van participatie te onderzoeken.
- Versterken van de Klachtenregeling gemeente Apeldoorn door betrokkenheid van een lokale, onafhankelijke Apeldoornse Ombudsman die (onder meer) alle binnengekomen klachten onderzoekt op gemeenschappelijke kenmerken.
- Duidelijke kaders stellen voor gemeentelijke investeringen in grootschalige projecten voor wat betreft bijdrage aan de verbetering van de lokale

gemeenschap. Geen aantoonbare verbetering voor de lokale gemeenschap = geen gemeentelijke investering.

4 BETROUWBAAR BESTUUR

Overheid en burgers zijn beide partij in een sociaal contract waarbij de burgers, aan de ene kant, macht aan de overheid geven en de overheid, aan de andere kant, bij wijze van tegenprestatie deze macht inzet om zo goed mogelijk in de noodzakelijke, gemeenschappelijke behoeften van burgers te voorzien. Dit sociaal contract kan alleen goed functioneren als de deelnemende partijen elkaar respecteren en vertrouwen. Aangezien het bestuur in de dagelijkse praktijk meer macht heeft dan de burger, is het vooral aan het bestuur om ethisch correct te handelen, zodat de burger erop kan vertrouwen dat het bestuur het sociaal contract daadwerkelijk naleeft en burgers beschermd zijn tegen potentieel machtsmisbruik .

Zoals de geestelijk vader van onze partij, Pieter Omtzigt, het in zijn boek *Een nieuw sociaal contract* treffend verwoordde: “Publieke rechtvaardigheid vormt de basisnorm voor het maatschappelijke en politieke leven en is een kernwaarde van onze moderne rechtsstaat.” Een rechtvaardige samenleving kan niet enkel berusten op wetten, regels en procedures maar moet voortkomen uit een innerlijke waardegedreven politiek van bestuurders die erop gericht is het goede voor de burger te doen. Het vraagt om politici die niet uit ijdelheid, machtsbehoud of routine te werk gaan maar uit dienstbaarheid aan het maatschappelijk belang.

Doel: Bevorderen van integriteit en transparantie.

Actiepunten:

- Integriteit is een basisvoorwaarde: NSC onderschrijft de bestaande integriteitscode voor raadsleden en de verplichte openbaarmaking van nevenfuncties als fundament voor betrouwbaar lokaal bestuur.

- Onafhankelijk toezicht behouden en versterken: de onafhankelijke gemeentelijke auditcommissie en Rekenkamer vervullen een belangrijke controlerende rol. NSC staat voor het behoud van hun onafhankelijkheid en het serieus opvolgen van hun aanbevelingen.
- NSC wil dat meldingen via de gemeentelijke klokkenluidersregeling zorgvuldig, transparant en respectvol worden behandeld en dat klokkenluiders worden beschermd. Inwoners moeten voelen dat hun klacht serieus wordt genomen, ook als die niet wordt toegewezen.
- Wij maken ons hard voor toezicht op - en registratie van - gebruik van AI-systemen en algoritmen door de gemeente zodat burgers weten waarvoor en hoe de gemeente AI en algoritmes gebruikt en de (privacy)rechten van burgers worden beschermd.
- De gemeente verwerkt in haar publieke functie persoonsgegevens van burgers in principe alleen voor zover dit noodzakelijk is om te voldoen aan wettelijke verplichtingen en/of in het algemeen belang en voor duidelijk omschreven doelen. De gemeente verwerkt daarbij alleen het absolute minimum aan persoonsgegevens. Bij ontwikkelingen op het gebied van digitalisering ziet de gemeente er voor zover zij kan op toe dat ook samenwerkingspartners zoals bedrijven en onderwijs- en kennisinstellingen de privacyrechten van burgers respecteren en er alleen legitieme persoonsgegevensverwerking plaatsvindt.

5 WONEN EN BOUWEN

Apeldoorn groeit de komende jaren van 165.000 naar minimaal 180.000 inwoners. Daarom moeten wat NSC betreft in rap tempo nieuwe woon- en werkgebieden worden toegevoegd, waarbij bouwen hand in hand moet gaan met vergroenen. Woningbouw stokt echter vaak door trage procedures en weinig visie. Koophuizen zijn er amper en het aanbod dat er is, is voor veel inwoners niet te betalen. Van de sociale huurmarkt wordt men verdrongen of men komt hiervoor niet in aanmerking. Private huur is veel te duur. Mensen met een ruimere beurs kopen op het platteland huizen voor het oog van de lokale jeugd die een plek zoekt in de eigen omgeving maar nu vaak tot ver in de dertig bij hun ouders woont.

De liberalisering van de woningmarkt heeft betaalbare woningen niet bepaald dichterbij gebracht, maar private winsten wel enorm doen toenemen, net als tijdelijke huurcontracten die ook de inrichting van het leven van velen ernstig hinderen. NSC wil dat we terugkeren naar volkshuisvesting in plaats van het instandhouden van een woningmarkt.

Wij willen tempo én kwaliteit. Bouwen voor jongeren, starters en ouderen. Eerlijkere regels voor woningtoewijzing (eigen inwoners eerst). Flexwoningen en creatieve woonvormen mogelijk maken. En snelle vergunningen met minder ruimte voor vakantieparken.

Wonen gaat niet alleen over compleet nieuwe huizen bouwen, maar ook over beter gebruikmaken van wat er al is. Met creativiteit en slimme oplossingen kunnen we zorgen dat meer mensen een plek vinden. Zo kijken we naar de mogelijkheden om huizen op te toppen of te splitsen, om zo recht te doen aan de steeds kleiner wordende huishoudens in Apeldoorn.

We willen dat iedereen, van jong tot oud, een passende en betaalbare woning kan vinden in zijn of haar eigen gemeente. Samen met woningcorporaties en zorgpartners pakken we de wooncrisis aan, met speciale aandacht voor sociale huur

en woningen voor middeninkomens (middeldure huur en betaalbare koopwoningen tot de NHG-grens).

Daarbij vinden wij dat woningbouw moet passen bij het dorpse karakter van Apeldoorn. Dat betekent niet koste wat kost de hoogte in bouwen en altijd rekening houden met omliggende bebouwing en omsluiting.

Doel: Betaalbare woningen en leefbare wijken.

Actiepunten:

- De gemeente investeert specifiek in woningbouwprojecten waarbij sprake is van ten minste 2/3 betaalbare woningen voor modale inkomens en waarvan 30% sociale huur.
- Bouwvergunningen voor kansrijke locaties moeten in de regel binnen 6 maanden door de gemeente worden verleend, meer specifiek voor starterswoningen.
- De gemeente moet actief aan de slag om herbestemming van leegstaand vastgoed aan te pakken. Het doel is om binnen 6 maanden te herbestemmen.
- Bij nieuwbouw laten we bestaand groen zoveel mogelijk intact om een groene omgeving te stimuleren en bij bestaande bouw wordt extra groen aangebracht in de wijken.
- Uitgangspunt is dat nieuwe wijken moeten voorzien van voldoende parkeerruimte in de buurt.
- Bewoners met een goed onderbouwd plan om hun buurt te vergroenen of die zelf het groen in hun buurt willen onderhouden, moeten in aanmerking kunnen komen voor een subsidie van de gemeente.

- De gemeente zet zich samen met woningcorporaties in om bestaande woningen te verduurzamen om zo bij te dragen aan de bestrijding van energiearmoede.
- Inzetten op behoud van - en investeren in - het gemeentelijke Meldpunt ongewenst verhuurgedrag (en daaropvolgende handhaving) om huurders te beschermen tegen verhuurders die de Wet goed verhuurderschap en de Wet betaalbare huur overtreden.
- We ondersteunen de transformatie van bedrijventerreinen naar wonen, vooral op locaties in of nabij dorpscentra, zoals de ontwikkeling van het Zwitsalterrein tot Zwitsal Buitenstad waarbij naast wonen ook ruimte blijft voor recreatie en evenementen.
- De gemeente moet de transformatie van landbouwgrond naar natuurgebied of ten behoeve van woonwijken faciliteren.
- Wij ondersteunen het initiatief om in 2030 een zero-emissiezone voor bestelauto's en vrachtwagens in de binnenstad van Apeldoorn in te voeren om zo bij te dragen aan de doelen van het landelijk Klimaatakkoord.
- Prioriteit geven aan het oplossen van het CB Herzberg pand; snelle goede keuze voor een juiste bestemming. Hergebruik van het monument als bijvoorbeeld een museum lijkt een goede optie.
- Huisvesting arbeidsmigranten; Vergunningverlening en toezicht: Gemeenten moeten streng toezien op kwaliteitseisen en handhaving bij huisvesting.
- Het bevorderen van doorstroming door goede woonopties te bieden voor senioren zonder verlies van hun sociale omgeving.

6 ZEKER BESTAAN

De constante druk van armoede en schulden heeft enorme gevolgen voor onze Apeldoornse inwoners. NSC pleit voor snelle en begrijpelijke hulpverlening die je dichtbij kunt vinden en waarbij menselijk contact altijd mogelijk blijft. Met bijzondere aandacht voor de kinderen van onze gemeenschap want ieder kind heeft recht op een goede toekomst. Hier zetten we in op goed en bereikbaar onderwijs, een actieve aanpak thuiszitters en een sociaal noodfonds zonder bureaucratie. Hulp wanneer nodig moet beter door gemeentelijke dienstverlening op gezinsniveau te organiseren: één gezin, één regisseur en één plan. Niet alleen vanuit de Jeugdwet maar gemeentebreed, dus ook Wmo, Participatiewet en ook de gemeentelijke belastingdienst en -incasso.

Op het gebied van onderwijs maken we ons sterk voor deugdelijke schoolgebouwen en kwalitatieve huisvesting. We zetten in op versterking van de samenwerkingsrelatie tussen scholen, kinderopvangorganisaties en CJG. We stimuleren de oprichting van integrale kindcentra, om onze kinderen een zo goed mogelijke start te kunnen geven.

We zien dat ziekenhuizen steeds sterker geregionaliseerd worden. We spannen ons maximaal in voor behoud van de positie van Gelre Ziekenhuizen in Apeldoorn in en met de zorgketen, en zorgen voor een sterk netwerk van kleinschalige zorg zoals huisartsen en poli's. Zorg is voor iedereen toegankelijk.

Bereikbaarheid van scholen, werkgelegenheid, zorg en winkels zijn cruciaal om door de hele maatschappij mee te kunnen doen. De maatschappij beperkt zich niet tot de gemeentegrenzen van Apeldoorn. We werken bewust samen met buurgemeenten om tot een samenhangende aanpak te komen. Iedereen kan en mag meedoen, zeker in een tijd waarin er nog altijd meer vacatures zijn dan werkzoekenden. We streven niet naar een inclusieve, maar naar een niet exclusieve arbeidsmarkt.

Doel: Armoede en schulden terugdringen, en waarborgen van goede scholing en zorg.

Actiepunten:

- Investeren in samenwerkingsverbanden zoals Samen055 voor hulp bij kwesties over werk, rondkomen, bestrijden van eenzaamheid en opvoeden.
- Effectieve schuldhulpverlening behouden: Apeldoorn heeft een goed functionerend schuldhulpstelsel, met verkorte schuldsanering en de Kredietbank Apeldoorn. NSC zet in op behoud en goede uitvoering, met speciale aandacht voor maatwerk voor ondernemers en schuldpreventie.
- Ondersteuning van leer-werktrajecten gericht op resultaat: NSC ondersteunt leer-werktrajecten voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, mits deze aantoonbaar effectief zijn en goed aansluiten bij bestaande initiatieven zoals die van Lucrato. De gemeente werkt hiervoor zo veel mogelijk samen met lokale bedrijven.
- De gemeente stelt subsidie beschikbaar voor het lidmaatschap van een sportclub en muziekles voor kinderen van ouders en verzorgers op de basisschool met een laag inkomen (minima).
- De gemeente subsidieert het gebruik van openbaar vervoer door inwoners met een laag inkomen (minima).
- Toegankelijke loketten voor zorg en ondersteuning.
- Versoepeling van de voorwaarden voor een beroep op het gemeentelijke Noodfonds. Te verlenen hulp uit het Noodfonds moet in verhouding staan tot de ontstane nood.

- Wanneer mantelzorgtaken aantoonbaar een substantieel deel van de beschikbare tijd en energie van een bijstandsgerechtigde vergen, dient de gemeente uit te gaan van het principe dat maatschappelijke participatie via mantelzorg gelijkwaardig is aan arbeidsinschakeling. In dat geval kan een (tijdelijke) ontheffing van de sollicitatieplicht worden verleend, zodat de betrokkene de noodzakelijke zorg kan blijven bieden zonder in strijd te komen met de verplichtingen uit de Participatiewet.
- Het terugdringen van laaggeletterdheid (NT-1 en NT-2) in Apeldoorn door flinke ondersteuning van de instanties die zich hiervoor inspannen (bijvoorbeeld CODA met 400 vrijwilligers).
- De vergoeding voor mantelzorgers (nu € 50 per jaar) mag flink worden verhoogd
- Betere jeugdzorg gericht op:
 - Minder uithuisplaatsingen, meer hulp thuis: NSC Apeldoorn zet in op het voorkomen van uithuisplaatsingen door gezinnen eerder en intensiever te ondersteunen. Uithuisplaatsing is altijd een laatste redmiddel, nooit een standaardoplossing.
 - Kortere wachttijden: Kinderen en gezinnen mogen niet maanden wachten op hulp. NSC wil wachttijden structureel verkorten door betere planning, duidelijke prioriteiten en samenwerking met zorgaanbieders.
 - Zorg die het kind en het gezin daadwerkelijk helpt: NSC kiest voor jeugdzorg die aantoonbaar bijdraagt aan de veiligheid, ontwikkeling en het welzijn van het kind. Geen trajecten om het traject, maar hulp die werkt.

- Stabiliteit en rust: NSC wil minder wisselingen van hulpverleners en instellingen. Kinderen hebben behoefte aan vaste gezichten en voorspelbaarheid, niet aan steeds nieuwe professionals.
- Eerdere signalering, sneller handelen: Door betere samenwerking tussen scholen, wijkteams en jeugdzorg wil NSC problemen eerder signaleren en waar mogelijk voorkomen, zodat zware en ingrijpende maatregelen vaker kunnen worden voorkomen.

7 VEILIGE, SCHONE EN GOED BEREIKBARE GEMEENTE

Apeldoorn is de stad van de veiligheid! Met instituties zoals de Politieacademie, het korps Mariniers en het Centrum voor Veiligheid en Digitalisering hebben wij een koppositie in het land. Tegelijkertijd hebben we lokaal nog veel te winnen, zoals op het gebied van ondermijnende criminaliteit. We zetten sterker in op BIBOB-toetsing, zowel voor branches met een verhoogd risico op criminele inmenging als leveranciers van Apeldoorn.

Verkeersveiligheid verdient aandacht, zowel qua verkeersinrichting als gedrag van weggebruikers. Verder vinden wij dat de gemeentelijke organisatie van Apeldoorn zijn eigen digi-weerbaarheid moet versterken.

Een schone gemeente betekent ook minder gebruik van fossiele brandstoffen. Daar kan Apeldoorn een bijdrage aan leveren. We maken burgers mede-eigenaar van de energietransitie. Dat betekent ook dat het voor iedereen moet lonen om hier hard aan mee te werken. Zonnepanelen moeten blijven lonen wat de gemeente moet stimuleren door middel van subsidies. Wij pleiten voor terughoudendheid bij het aanleggen van zonneparken op (landbouw)grond en richten ons in eerste instantie op het stimuleren van opwekking van zonne-energie op daken van particulieren, bedrijven, kantoren en gemeentelocaties.

We stimuleren vergroening van voor- en achtertuin door het gemakkelijker kunnen afvoeren van groenafval. We maken de mogelijkheden om subsidie aan te vragen eenvoudiger en toegankelijker. Dat betekent ook dat de subsidie beperkter zal zijn om meer mensen te kunnen bedienen.

Een schone, veilige gemeente bouwen we als bestuur en inwoners samen – met duidelijke afspraken, snelle reactie vanuit de overheid en ruimte voor bewoners om mee te doen. Een leefbare buurt is geen extraatje – het is een basisvoorwaarde voor een gemeenschap die werkt. We zetten in op goede bereikbaarheid van de dorpen die samen de gemeente Apeldoorn vormen om de leefbaarheid aldaar op peil te houden.

Wij erkennen dat particuliere hout- en kolenstook bijdraagt aan luchtvervuiling en gezondheidsrisico's. Wij vinden dat het recht op een gezonde leefomgeving voorop moet staan en willen de burgers expliciet wijzen op het toepassen van het advies van de stookwijzer.

Doel: Veiligheid en leefbaarheid.

Actiepunten:

- Verminderen van de afhankelijkheid van de gemeente van softwareleveranciers uit ons op dit moment niet-vriendelijk gezinde landen zoals de VS.
- Digitale zelfstandigheid en kennis bij de overheid: NSC wil dat de gemeente minder afhankelijk wordt van grote techbedrijven en investeert in eigen digitale kennis en expertise, zodat digitalisering veilig, verantwoord en mensgericht verloopt. Daarbij zijn duidelijke kaders nodig voor wat via outsourcing kan worden verkregen en wat de gemeente in eigen beheer moet laten ontwikkelen.
- Extra inzet op wijkagenten, gemeentelijke handhavers (boa's) en buurtpreventie. De gemeente moet boa's die controleren op veiligheid voorzien van pepperspray.
- Strengere handhaving op illegale dumping en overlast.

- De gemeente moet naast het bestaande aanbod van coffeeshops geen nieuwe coffeeshops toestaan.
- Openlijke ondersteuning van de campagne 'Wij eisen de nacht op' door de gemeente (bijvoorbeeld door middel van het kosteloos beschikbaar stellen van advertentieruimte in de publieke ruimte) en (het verlenen van steun bij) het ontplooiën van soortgelijke initiatieven tegen femicide.
- De gemeente moet meer pleinen, parken en andere plekken waar (kwetsbare) burgers zich 's avonds en 's nachts onveilig kunnen voelen, verlichten.
- Investeren in verkeersveiligheid (zoals de aanleg van extra fietspaden en verlichting en het terugdringen van gevaarlijke kruispunten). We hebben oog voor de overlast die fatbike-rijders kunnen veroorzaken maar vinden een algeheel verbod op fatbikes in bepaalde gebieden van de gemeente te rigoureus en moeilijk te handhaven; we zetten in op het beperken van negatieve gevolgen van het gebruik van e-bikes in brede zin zoals het invoeren van een minimumleeftijd voor gebruik en handhaving op het verbod om e-bikes op te voeren.
- Waar wolven een bedreiging vormen voor mens en dier, moet het worden toegestaan om ze te verjagen en de populatie actief te beheren. De verantwoordelijkheid voor deze afweging ligt bij de provincie; in het uiterste geval moet de gemeente Apeldoorn bij de provincie Gelderland aandringen op het mogen afschieten van wolven die in de gemeente een dergelijke bedreiging vormen.
- Mensen die daartoe minder vaardig zijn leren hoe ze computers veilig en goed kunnen gebruiken (we versterken in dit kader de positie van CODA en lokale digi-café's).

- Bestaande afvalvoorzieningen beter benutten: Apeldoorn beschikt al over goede voorzieningen voor groenafval via Circulus-Berkel. NSC wil inwoners beter informeren over bestaande mogelijkheden, zoals extra groencontainers en ruime openingstijden.
- De gemeente moet camera's bij inzamelpunten voor afval plaatsen om zo overlast door zwerfafval tegen te gaan.
- Vasthouden aan de zogeheten 'zonneladder' voor het bepalen van de volgorde van locaties voor de bouw van installaties waar zonne-energie kan worden opgewekt: eerst op daken van bestaande bebouwing, dan op ongebruikte terreinen binnen bebouwd gebied en tot slot pas in buitengebieden, zoals ook erkend in het Afwegingskader voor Apeldoornse zonneparken.
- Gemeentelijke subsidies beschikbaar stellen voor aanschaf zonnepanelen door particuliere eigenaren en/of andere initiatieven van Apeldoornse burgers om duurzame energie op te wekken.

8 GEMEENSCHAP EN LOKALE ECONOMIE

Onze gemeente is meer dan alleen een plek op de kaart. Wij zijn een gemeenschap van mensen – geworteld in gedeelde waarden, verhalen, gebruiken en een herkenbare omgeving van straten, gebouwen en taal.

Nieuw Sociaal Contract staat pal voor dit lokale verhaal. Dat verhaal verdient bescherming én toekomst. Wij streven ernaar om ons Apeldoornse erfgoed te bewaren: van monumenten en oude archieven tot het vertrouwde straatbeeld. Wie zijn wortels kent, kan samen bouwen aan een sterke toekomst. Tegelijk draait onze Apeldoornse samenleving niet alleen om stenen, maar om mensen. Wat ons bindt, zijn de tradities, de feesten, de muziekverenigingen en lokale festivals – momenten waarop je elkaar tegenkomt en samen iets beleeft. Ze geven kleur aan het dagelijks leven en maken dat je je ergens écht thuis voelt.

NSC Apeldoorn wil deze initiatieven ruimte geven. Geen onnodige regels, maar vertrouwen en steun voor wat van waarde is. Want een hechte gemeenschap bouw je samen, generatie op generatie.

Vele dorpen maken samen Apeldoorn, groot en klein. Het is belangrijk dat alle dorpen goed vertegenwoordigd zijn bij de besluitvorming over de hele gemeente. Daartoe richten we, passend binnen het democratisch stelsel van de gemeenteraad, lokale vertegenwoordiging op dorpsniveau in.

De ontwikkeling van de lokale economie moet er primair op gericht zijn om de lokale gemeenschap te versterken. Daarbij richten wij ons specifiek op bescherming van lokale familie en gezinsbedrijven en het midden- en kleinbedrijf met zo min mogelijk administratieve lasten. We erkennen dat de ruimtebehoefte naar bedrijventerreinen en kantoorruimte in Apeldoorn en de regio Stedendriehoek groot is en willen aan die behoefte in het licht van de verwachte bevolkingsgroei in Apeldoorn en de benodigde werkgelegenheid in onze regio tegemoetkomen. Voor wat betreft grootschalige

industrie pleiten wij voor bedrijventerreinlocaties aan de randen van de dorpen, met zo min mogelijk inbreuk op de natuur van het buitengebied.

Doel: Behoud van lokale identiteit

Actiepunten:

- We beschermen waardevolle monumenten, kerken en kunstcollecties in Apeldoorn (zoals Paleis het Loo en het Centraal Beheergebouw van Herman Hertzberger) en archieven, historische documenten en objecten en zorgen er waar mogelijk voor dat archieven ook digitaal worden ontsloten voor de inwoners.
- We hebben specifiek aandacht voor lokale verhalen en helden (zoals Wilhelm Röntgen) en maken ons politiek hard voor het voortbestaan van lokale tradities (zoals het carbidschieten tijdens de jaarwisseling).
- We ondersteunen lokale culturele instanties (zoals CODA, Orpheus, Stichting Erfgoedplatform Apeldoorn (EPA) en Stichting Apeldoornse Monumenten (SAM)) en initiatieven (zoals Het grote verhaal van Apeldoorn) maar ook muziekverenigingen, toneelgroepen en carnavalsverenigingen. We voorzien hen van vergunningen, faciliteren bij de organisatie van evenementen (zoals het Maaiveld Festival) en bieden, wanneer ze passen bij de lokale identiteit, subsidies; ieder dorp en iedere wijk in de gemeente moet kunnen rekenen op een dergelijke subsidie.
- De gemeente moet evenementen ook in de buurt van natuurgebieden toestaan, mits dit niet ten koste gaat van het behoud van de lokale natuur.
- De gemeente kan blijven investeren in topsportevenementen zolang dit qua drukte en logistiek niet voor onevenredige overlast voor de omgeving zorgt.

- Waar kansen liggen, herstellen we het historische straatbeeld als dat is aangetast door de sloop van bijzondere historische en beeldbepalende gebouwen.
- Investeren in maatschappelijk vastgoed:
 - Maatschappelijk vastgoed is geen luxe, maar noodzaak: Scholen, buurthuizen, sportaccommodaties en zorgvoorzieningen vormen de ruggengraat van onze samenleving. NSC Apeldoorn kiest ervoor deze voorzieningen te beschermen en te behouden.
 - Behoud van voorzieningen, ook als het (op de kortere termijn) veel geld kost: NSC durft te investeren in maatschappelijk vastgoed, ook wanneer dat financieel niet direct rendeert. De maatschappelijke waarde weegt zwaarder dan de boekhoudkundige winst. Alleen als lokale maatschappelijke instanties zelf voldoende (financiële) draagkracht hebben, kan worden overwogen om het beheer van het vastgoed waarin zij zijn gehuisvest aan hen over te dragen.
 - Voorzieningen dicht bij inwoners: NSC wil dat maatschappelijk vastgoed bereikbaar blijft in wijken en dorpen. Voorzieningen moeten dichtbij zijn, zodat ontmoeting, zorg en ondersteuning laagdrempelig blijven.
 - Geen sluiting zonder maatschappelijke afweging: Besluiten over sluiting, verkoop of herbestemming van maatschappelijk vastgoed mogen nooit alleen financieel worden genomen. NSC eist een duidelijke maatschappelijke afweging en betrokkenheid van inwoners.
 - Investeren in toekomstbestendige gebouwen: NSC wil maatschappelijk vastgoed duurzaam, veilig en functioneel houden, zodat gebouwen ook

voor toekomstige generaties hun maatschappelijke functie blijven vervullen.

- Wij zijn voor behoud van de openingstijden die momenteel gelden voor de horeca in Apeldoorn (zondag t/m donderdag van 06:00 uur tot 01:00 uur en op vrijdag en zaterdag van 06:00 tot 02:00 uur). Gelet op de mogelijkheid voor horeca-ondernemers om een vergunning voor de verruiming van hun openingstijd aan te vragen (tot 04:00 uur), biedt dit meer dan voldoende ruimte voor een levendige horeca-branche in Apeldoorn én houden we horecagebieden voor wat betreft de nachtrust nog enigszins bewoonbaar.
- De gemeente moet het aantal koopzondagen gelijk houden aan de huidige situatie zodat lokale winkeliers maximale ruimte hebben om te beslissen of ze op zondagen open willen gaan.
- De gemeente moet boeren altijd toestaan om een boerderijwinkel te openen bij hun bedrijf, om zo de verkoop van lokale producten te stimuleren.
- Er mogen meer bedrijventerreinen in Apeldoorn komen, mits deze op zodanige locaties komen dat dit geen afbreuk doet aan de leefbaarheid van de dorpen en de natuur van de buitengebieden.
- De gemeente kan blijven investeren in campagnes om toeristen en dagjesmensen naar Apeldoorn te trekken zolang de voordelen hiervan (zoals het stimuleren van de lokale economie en het genereren van extra belastinginkomsten (toeristenbelasting)) de nadelen (massatoerisme, gebrek aan woonruimte) voor de lokale gemeenschap overtreffen.
- We streven naar een gelijke spreiding van statushouders over de dorpen en wijken in onze gemeente ten behoeve van maximale integratie en stelt waar nodig extra geld beschikbaar voor integratie van nieuwkomers in de Apeldoornse maatschappij.

- Apeldoorn draagt landelijke gezien naar evenredigheid bij aan de opvang van asielzoekers; indien het AZC aan de Deventerstraat daarvoor moet uitbreiden, ondersteunen wij dit.
- De gemeente moet zorgen voor meer opvangplekken voor dak- en thuislozen.
- De gemeente moet ondernemers financieel helpen om hun gebouw toegankelijker te maken voor mensen met een beperking.

9 FINANCIËN

We staan voor een degelijk, transparant en realistisch financieel beleid. Het huishoudboekje van Apeldoorn moet op orde zijn. We handhaven de spelregels voor een gezond begrotingsbeleid en schuiven geen rekeningen door. Daarnaast grijpen we de mogelijkheid aan om de begroting van Apeldoorn te moderniseren door kritisch te kijken naar verouderde regelingen. Gemeentelijke belastingen moeten op gerechtvaardigde, aan de burgers uitlegbare grondslagen worden geheven. We accepteren geen bezuinigingen die de bestaanszekerheid van kwetsbare Apeldoorners aantasten.

Actiepunten:

- We maken ons hard voor beperkte stijging - en waar de financiën dit toelaten: een daling - van de onroerendzaakbelasting (ozb) zodat de woonlasten van de Apeldoornse burger draaglijk blijven.
- Wij ondersteunen nieuwe gemeentelijke belasting-initiatieven en zetten daarbij in op belastingverhogingen die de Apeldoornse burger ontzien zoals de forensenbelasting (belasting voor personen die een tweede huis in Apeldoorn hebben maar hier niet wonen) en de toeristenbelasting.
- Wij zijn vóór afschaffing van de hondenbelasting. De grondslag hiervoor is verouderd en we vinden het onvoldoende te rechtvaardigen ten opzichte van andere huisdieren waarvoor bij eigenaren geen belasting wordt geheven.
- Belastingheffingen moeten in principe kostendekkend zijn.
- We handhaven het kwijtschelden van de gemeentelijke belastingen voor inwoners met een laag inkomen.
- De gemeentelijke overheid moet kritisch kijken naar haar eigen ambtenarenapparaat en externe inhuur van krachten beperken. Elke

uitbreiding van het gemeentelijke ambtenarenapparaat moet zorgvuldig worden beargumenteerd waarbij de regel geldt: 'geen verdere groei, tenzij'. We streven naar een effectieve, slagvaardige maar slanke gemeentelijke organisatie.

10 ONZE BELOFTE

Wij zijn de waakhond van de gemeenteraad en van het college van B&W. Geen loze beloften, maar meetbare resultaten en open communicatie.